

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.07.2008, sp. zn. 25 Cdo 883/2006, ECLI:CZ:NS:2008:25.CDO.883.2006.1

Číslo: 31/2009

Právní věta: Soudem ustanovený znalec, který vypracoval chybný znalecký posudek, odpovídá za škodu, která vznikla účastníku řízení tím, že mu soud na základě tohoto posudku přiznal nižší plnění.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.07.2008

Spisová značka: 25 Cdo 883/2006

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: § 420 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se domáhala zaplacení 219 171 Kč s příslušenstvím s odůvodněním, že žalovaný v řízení vedeném u Okresního soudu v Domažlicích pod sp. zn. 4 C 108/2000 o zrušení společného nájmu družstevního bytu žalobkyně a jejího bývalého manžela K. G. chybně vypracoval znalecký posudek ze dne 28. 2. 2002 na ocenění členských práv a povinností ve Stavebním bytovém družstvu D., vážící se k předmětnému bytu. Žalovaný jako znalec z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady nemovitostí stanovil výslednou cenu práv a povinností v daném místě a čase na částku 373 188 Kč, jejíž polovina (186 594 Kč) byla žalobkyni K. G. uhrazena. Poté si žalobkyně nechala vypracovat dva znalecké posudky, které stanovily obvyklou cenu převodu členských práv a povinností k předmětnému bytu na 800 000 Kč. Žalobkyně proto dovozuje odpovědnost žalovaného za škodu, která jí byla způsobena chybně vypracovaným znaleckým posudkem a vynaložením nákladů za následné zpracování dvou znaleckých posudků.

O k r e s n í s o u d v Domažlicích rozsudkem ze dne 17. 6. 2005 uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 100 696 Kč s 2% úrokem z prodlení z částky 94 931 Kč od 20. 9. 2003 do zaplacení a s 2,5% úrokem z prodlení z částky 5765 Kč od 22. 7. 2004 do zaplacení, řízení ohledně částky 118 475 Kč s 2% úrokem z prodlení od 20. 9. 2003 do zaplacení zastavil a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že v řízení vedeném u téhož soudu soudem ustanovený znalec (žalovaný) stanovil obvyklou cenu převodu členských práv a povinností ve Stavebním bytovém družstvu D. v daném místě a čase na 373 188 Kč, zatímco znalecký posudek vypracovaný v nynějším řízení, jenž žalovaným užitou metodu až na drobné nedostatky nezpochybnil, na 563 050 Kč. Žalovaný především při výpočtu podlahových ploch bytu vyšel z převzatých údajů,

aniž sám provedl měření, neodpovídajícím způsobem započítal lodžii a sklepní kóji (rozdíl ve výměře 5,88 m²) a při výpočtu koeficientu K4 nezařadil správně svislé konstrukce, krov, střechu a vnitřní obklady (rozdíl v koeficientu 0,9860 - 0,8320). Při právním posouzení věci vycházel soud prvního stupně z ustanovení § 415 a § 420 obč. zák. a dovedl, že žalovaný při zpracování znaleckého posudku ze dne 28. 2. 2002 porušil vyhlášku Ministerstva financí č. 279/1997 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku). Pokud by při vypracování znaleckého posudku žalovaným nedošlo k uvedeným nedostatkům, soud by při svém rozhodování o vypořádání členských práv a povinností vycházel z jiné výsledné ceny a tato skutečnost by se pak projevila ve zvětšení majetku na straně žalobkyně o 94 931 Kč a zároveň by nedošlo ke zmenšení majetku na straně žalobkyně vynaložením prostředků na znalecké posudky ve výši 5765 Kč. Předpoklady odpovědnosti žalovaného za škodu podle § 420 obč. zák. včetně presumovaného zavinění jsou tedy naplněny. V průběhu řízení vzala žalobkyně žalobu ohledně částky 118 475 Kč zpět, soud proto řízení v této části se souhlasem žalovaného zastavil.

K odvolání obou účastníků K r a j s k ý s o u d v Plzni rozsudkem ze dne 15. 12. 2005 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu na zaplacení 100 696 Kč s příslušenstvím zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů ve vztahu mezi účastníky a vůči státu. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, na rozdíl od něj však neshledal příčinnou souvislost mezi porušením právní povinnosti, spočívající v nesprávně vyhotoveném znaleckém posudku žalovaného, a tvrzenou škodou; k tomu uvedl, že soud, který provádí důkaz znaleckým posudkem, hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, dále logické odůvodnění a soulad s ostatními provedenými důkazy. Proto rozhodl-li soud ve sporu o zrušení společného nájmu družstevního bytu o právech a povinnostech účastníků na základě volného hodnocení důkazů, není dána příčinná souvislost mezi případným porušením právní povinnosti žalovaného při podání znaleckého posudku a škodou, která měla být žalobkyni způsobena tímto rozhodnutím soudu. Navíc měla žalobkyně v předmětném řízení možnost bránit se proti znaleckému posudku žalovaného předložením jiných posudků či posléze podáním řádného opravného prostředku, žádný takový procesní institut však nevyužila.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu o neexistenci vztahu příčinné souvislosti, z něž plyne nepřijatelný závěr, že i když by znalec podal v rámci soudního řízení „sebenesprávnější znalecký posudek“, nemohl by nikdy odpovídat za škodu vzniklou účastníku řízení, když rozsudek je výsledkem volného hodnocení důkazů. Tvrdí, že soud (ani žalobkyně) neměl důvod pochybovat o správnosti znaleckého posudku, neboť pochybení specifikovaná v revizním znaleckém posudku jsou takového charakteru a natolik odborná, že je osoba bez těchto znalostí neodhalí. Není pravdou, že by žalobkyně porušila právní princip *vigilantibus iura* (požadavek aktivní ochrany svých práv), neboť v předmětném řízení neměla ani nemohla mít pochybnost o správnosti závěrů znaleckého posudku žalovaného. Poté, co jejich nesprávnost zjistila, podala žalobu na obnovu řízení a ačkoliv ta byla v odvolacím řízení zamítnuta, aktivně o ochranu svých práv dbala. Na podporu svých závěrů poukazuje též na nález Ústavního soudu sp. zn. [I. ÚS 312/05](#). Jelikož je přesvědčena o odpovědnosti žalovaného znalce za škodu vzniklou v soudním řízení nesprávně podaným znaleckým posudkem, navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve vyjádření k dovolání ztotožnil se skutkovými zjištěními i právním posouzením odvolacího soudu a uvedl, že v řízení nebylo prokázáno, že žalovaný porušil právní povinnost danou mu zákonem č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, a prováděcí vyhláškou č. 37/1967 Sb. a že je dán vztah příčinné souvislosti. Bylo na uvážení soudu, nikoliv žalovaného, na základě jakých důkazů a kterou z hodnot ze znaleckého posudku ze dne 28. 2. 2002 použije jako základ pro stanovení povinnosti k náhradě příslušného podílu a v jaké výši. Žalobkyně k těmto závěrům znalce neměla

výhrady, nepředložila jiné důkazy o tom, že posudek je nesprávně zpracovaný, ani nenavrhl provedení revizního posudku. Navrhuje proto, aby bylo dovolání odmítnuto.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., a po přezkoumání věci podle § 243a odst. 1, věty první, o. s. ř. dospěl k závěru, že dovolání není zčásti přípustné, v části, ve které je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je pak důvodné.

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu upravuje ustanovení § 237 o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (písm. a/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (písm. b/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (písm. c/).

Podle ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odstavce 1 přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokiem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Jednotlivé složky práva na náhradu škody se projevují jako samostatné dílčí nároky odvíjející se od odlišného skutkového základu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. [3 Cz 13/69](#), publikovaný pod č. 28 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970). S touto jejich samostatností je nutné počítat i při rozhodování o přípustnosti dovolání. V projednávané věci žalobkyně napadá dovoláním měnicí výrok odvolacího soudu, jímž byl zamítnut nárok žalobkyně na náhradu škody sestávající z částky 94 931 Kč, o kterou se nezvýšil její majetkový stav, a z částky 5765 Kč vynaložené za zpracování dvou znaleckých posudků. Jde tedy o dva nároky se samostatným skutkovým základem, a protože dovolání ve vztahu k částce 5765 Kč s příslušenstvím, k jehož výši se z tohoto pohledu nepřihlíží, směřuje proti výroku rozsudku o věci samé, kterým bylo rozhodnuto o samostatném peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč, je přípustnost dovolání vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu jako nepřípustné odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Ve zbývajícím rozsahu je dovolání proti měnicímu výroku rozsudku odvolacího soudu přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

O vztah příčinné souvislosti, který je podmínkou existence odpovědnostního vztahu za škodu, se jedná tehdy, vznikla-li škoda následkem zaviněného porušení právních povinností škůdcem (tj. bez zaviněného porušení povinnosti škůdcem by škoda nevznikla tak, jak vznikla). Při řešení otázky příčinné souvislosti mezi jednáním nebo opomenutím osoby a vznikem škody nejde o otázku právní, nýbrž o otázku skutkovou, jež nemůže být řešena obecně, ale pouze v konkrétních souvislostech. Postup při zjišťování příčinné souvislosti spočívá v tom, že škodu je třeba vyjmout z její všeobecné souvislosti a zkoumat ji izolovaně, toliko z hlediska jejích příčin. Protože příčinná souvislost je zákonitostí přírodní a společenskou, jde o hledání jevu, který škodu vyvolal. Z celého řetězce

všeobecné příčinné souvislosti (každý jev má svou příčinu, zároveň však je příčinou jiného jevu) je třeba sledovat jen ty příčiny a následky, které jsou důležité pro odpovědnost za škodu.

Odvolací soud svůj závěr o neexistenci příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti (chybný znalecký posudek) a tvrzenou škodou odůvodnil tím, že je to pouze soud, kdo hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, dále logické odůvodnění a soulad s ostatními provedenými důkazy, a proto opřel-li soud v předmětném řízení svůj závěr, že obvyklá cena převodu členských práv a povinností ve Stavebním bytovém družstvu D. v daném místě a čase činí 373 188 Kč, o odborné posouzení znalce a na základě volného hodnocení důkazů rozhodl o právech a povinnostech, není dána příčinná souvislost mezi případným porušením právní povinnosti žalovaného při podání znaleckého posudku a škodou, která měla být žalobkyni způsobena.

Odvolacímu soudu lze přisvědčit v tom, že pro hodnocení důkazu znaleckým posudkem platí ustanovení § 132 o. s. ř. a že tedy soud závěry znaleckého posudku nemůže bez dalšího přebírat, ale v případě potřeby je musí ověřovat i jinými důkazy, a to zejména tehdy, jestliže mohou být pochybnosti o správnosti závěrů znaleckého posudku. Má-li soud pochybnosti o věcné správnosti znaleckého posudku, nemůže jej nahradit vlastním názorem, nýbrž musí znalci uložit, aby podal vysvětlení, posudek doplnil nebo jinak odstranil jeho nedostatky, popřípadě aby vypracoval nový posudek, nebo musí ustanovit jiného znalce, aby věc znovu posoudil a vyjádřil se i ke správnosti již podaného posudku; oprávnění vyjadřovat se k obsahu znaleckého posudku mají i účastníci řízení. V dané věci nebyly výhrady k posudku vzneseny proto, že pochybení znalce vyšlo najevo až po pravomocném rozhodnutí sporu. Nemůže-li se žalobkyně v rámci původního řízení (ani v řízení o opravných prostředcích) domoci plnění, jež jí vůči bývalému manželovi náleží, vznikla jí škoda, která byla vyvolána nesprávností znaleckého posudku, na jehož základě byla soudem stanovena výše platební povinnosti jejího bývalého manžela.

Je tedy zřejmé, že právní posouzení vztahu příčinné souvislosti odvolacím soudem, který za příčinu tvrzené škody označuje soudní rozhodnutí, nikoliv porušení právní povinnosti žalovaného soudního znalce, není správné. I na tyto případy totiž dopadá tzv. teorie adekvátnosti kausálního nexu, formulovaná v nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. [I. ÚS 312/05](#), byť se v něm dovozuje vztah příčinné souvislosti mezi chybně vypracovaným znaleckým posudkem mimo soudní řízení a škodou spočívající v tom, že prodávající z kupní smlouvy obdržel v důsledku vady posudku nižší kupní cenu. V dané věci jde o srovnatelný případ, kdy posudek znalce ustanoveného soudem posloužil jako jeden z důkazů v soudním řízení, které vyústilo ve vydání soudního rozhodnutí, stanovícího právo žalobkyně na zaplacení peněžité částky vůči protistraně ve sporu. Je tedy zřejmé, že i když byl znalecký posudek především podkladem pro vydání rozhodnutí, byl zároveň jeho obsah důležitou, podstatnou a značnou (byť ne jedinou) příčinou vzniku majetkové újmy, čímž je dán vztah příčinné souvislosti mezi porušením právní povinnosti na straně znalce a škodou, která vznikla žalobkyni.

Vzhledem k tomu, že dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je naplněn, Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu s výjimkou části výroku týkající se částky 5765 Kč s 2,5% úrokem z prodlení od 22. 7. 2004 do zaplacení zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.) a vrátil v tomto rozsahu věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.